

Az erdőrendezési szolgálat szervezete.

Hazai és külföldi viszonyok figyelembevételével írta: *Bund Károly*. 96

Az erdőrendezés feladata és jelentősége nem mindenütt ugyanaz. Lehet az erdőbirtokos *magánügye*, midőn is az üzemtervnek egyéb hivatása nincs, mint a gazdaságot az erdőbirtokos céljainak megfelelően szabályozni. Ilyenkor az erdőbirtokos önként, saját érdekében vállalja el az üzem rendszerességéből származó korlátokat. Ez az eset áll elő pl. hazánkban is akkor, a midőn valamely az erdőtörvény 17. §-a alá nem tartozó erdőbirtokról készül üzemterv és aszerint folyik a gazdálkodás.

Többször azonban az erdőrendezés, legalább az u. n. kötött erdőbirtokra nézve, nem bir a magánügy jellegével, hanem szoros kapcsolatban, szerves *összefüggésben áll az állami erdőfelügyelettel*. Az állam felügyeleti jogát az erre felhatalmazott hatóságok részéről elfogadott üzemtervek alapján gyakorolja, melyek ilyenképen az erdőfelügyeleti szolgálat hathatós és fontos segédeszközeivé válnak. Az üzemtervek ekkor az erdőfelügyeleti intézkedések figyelembevételével készülnek, s csak az ekként megszabott korlátokon belül érvényesülhet bennük az erdőbirtokos akarata. Az erdőfelügyelettel megbízott hatóságok pedig az üzemtervek határozataihoz mérik a gazdasági kivitelt, a tényleg foganatosított üzemi műveleteket.

A kötött erdőbirtokon ilyen szerepet visz az erdőrendezés a német birodalom államaiban éppen úgy, mint hazánkban, habár az egyes államok erdőtörvényei különféle mértékben engednek tért az állami beavatkozásra és maga az erdőfelügyelet szervezése is eltérő a mienktől, a mennyiben nem külön személyzet, hanem a kincstári és községi erdőket kezelő tisztikar teljesíti a felügyeleti szolgálatot is.

Ausztriában ellenben az erdőrendezés az erdőfelügyelet szempontjából nem bir jelentőséggel. Az erdőtörvényt ez idő szerint még helyettesítő 1852. évi császári pátens az üzemterv szerint való gazdálkodásra csakis a szolgálommal terhelt erdőbirtokot kötelezi s ezek az üzemtervek is csak a jogosultságokra nézve képezik hatósági felülvizsgálás tárgyát. Az erdőfelügyelőségek Ausztriában a honi szervezethez hasonlóan külön hivatalokat

alkotnak. Az üzemrendezésre nézve fennálló utasítás csak a kincstári erdőkre és az állam által kezelt alapítványi erdőkre vonatkozik. A többi kötött birtokra nézve üzemrendezési kényszer nem áll fenn, ennek daczára azonban téves volna az a hit, hogy Ausztriában az erdőrendezés ügye parlagon hever; a kisebb birtokok igaz, hogy nélkülözik az üzemterveket, de a nagyobb hitbizományi és magánerdőkben, melyek éppen Ausztriában az erdőállomány tetemes részét teszik ki, a birtokosok saját érdekükben régóta felkarolták az üzemrendezést. Legjobban bizonyítja ezt az erdőrendezők után való kereslet, melynek következtében erdőrendezéssel foglalkozó magánvállalatok létesültek.

Mielőtt az állam által kezelt erdők erdőrendezési szolgáltatára magára rátérnék, a külföldi erdészeti hatóságok szervezetét legalább általánosságban ismertetnem kell, mivel lényegesen eltér a nálunk életben lévő szolgálati szervezettől.

A szervezet alapját mindenütt az *erdőgondnokságok* képezik, melyeknek feladata ugyan nagyjában ugyanaz, mint Magyarországon, hatáskörük azonban összehasonlíthatatlanul tágabb, annyira, hogy sok tekintetben messze túlszárnyalja a mi erdőigazgatóságaink hatáskörét. Kiterjedésük igen változó. Vannak 3—4000 hold kiterjedésűek, átlagban azonban 6—10,000 hold között változnak, tehát körülbelül ugyanakkorák, mint a magyarországiak közül a zsarnóczai, beszterczebányai, lipótújvári és sóvári kerületekben fekvők. Badenben, ahol a bonyolultnak híresztelt csoportos felújító vágás van alkalmazásban és joggal a legkisebb területrészekben mozgó, majdnem individualizáló gazdaságról lehet szólni, mely mindenestre legalább is olyan belterjes, mint a szászok u. n. állabgazdasága, a 10,000 holdat is jóval meghaladó erdőgondnokság is van. Egy bizonyos határon alul tehát az erdőgondnokságok kiterjedése az üzem belterjességének növekedtével már nem csökken, aminek legfőbb okát az erdőgondnokok nagymérvű önállóságában, tág hatáskörében, valamint az ügyvitel czélszerű egyszerűségében látom, mely nélkül az erdőgondnok aligha rendelkeznék elég idővel arra, hogy aránylag nagy kerületében az üzem belterjessége által követelt módon sűrűn megforduljon. Egy további oka annak, hogy a külföldi erdőgondnokságok daczára az üzem nagyobb tökéletességének, mégsem térnek el

kiterjedésre nézve a hazai kisebb erdőgondnokságoktól, a szállítási viszonyok fejlettségében és az altiszti személyzet magasfoku értelmiségében rejlik.

Az erdőrendezési szolgálatra nézve lényegesebb az *igazgató hatóságok* részletesebb ismertetése, mivel többnyire ezek vezetik az üzemrendezési munkákat. Az általam felkeresett államok közül a badeni nagyhercegségben, Würtembergben, Bajorországban, sőt a szomszédos Ausztriában is az erdőigazgatóságok, illetve a nekik megfelelő, bár másként elnevezett hatóságok szervezete *kollegialis alapon* nyugszik, vagyis a fontosabb intézkedések és határozatok egy kollegium tanácskozásának eredményei, mely a hivatalfőnökből és az ellenőrző tisztviselőkből (erdőtanácsosokból) áll és eltérő nézetek esetén szavazattöbbség útján dönt.

A kollegium minden egyes tagja néhány erdőgondnokság üzemét ellenőrzi és ugyanezen erdőgondnokságok összes ügyeit az erdőigazgatóságnál referálja; az ellenőri kerületek beosztásánál némely államban figyelemmel vannak arra, hogy ne egymás mellett fekvő erdőgondnokságok egyesítenek egy kerületben, hanem változó viszonyokkal bíró, bár elszórtan fekvő erdőgondnokságok képezzék egy tisztviselő kerületét, nehogy a kollegium tagjaiban, kik a tanácskozásoknál az *egész* igazgatósági kerület vezetésében közreműködnek, egyoldalú nézetek verhessenek gyökeret.

Az erdőgondnokságok üzemének ellenőrzése egyébiránt nem egészen egyértelmű a mi ellenőrködő főerdészeink működésével; így pl. a termelt faanyagoknak számonvétele (ellenőri átadás) a nálunk szokásos módon a külföldön nincs gyakorlatban. Az erdőgondnokságok nagy hatásköre és az ügyvitel egyszerűsége következtében az irodai teendők is aránytalanul kevésbé terhelik az ottani ellenőrző tisztviselőket, mint a mi központi közegeinket. Ez által időt nyernek a lényeges ügyekkel behatóan foglalkozni, az üzemet a helyszínén ellenőrizni és, ahol ezzel is megvannak bízva: az *erdőrendezési teendőket végezni*.

Feladatomban keretén kívül esik, hogy részletesebben ismertessem és bíráljam ezt a szervezési módot, mely ezen a téren a legmodernebb irányzatot képviseli, az erdőrendezési szolgálat szempontjából azt az előnyét azonban ki kell emelnem, hogy az

üzemrendezés alapját képező elvek, sőt annak fontosabb részletei is, a központi tisztviselők körében, akik a külső üzemmel folytonos, benső érintkezésben állanak, sokoldalu és üdvös megvitatás tárgyát képezik, s hogy a kollegiumban az egyénrangu tényezők szabad véleménynyilvánítása elejét veszi annak, hogy egy személynek talán egyoldalú akarata, legyen az akár az erdőrendező, akár a hivatalfőnöké, egykönnyen érvényesüljön, aminek lehetősége a tisztán az egyéni felelősségre alapított szervezetnél a dolog természetéből folyólag nagyobb mértékben fenforog.

Még az egyéni felelősségen alapszik az erdészeti szolgálat Szászországban és amennyire Hagen-Donnernek „Die forstlichen Verhältnisse Preussens“ című statisztikai művéből megítélhető, Poroszországban sem jut teljesen kifejezésre a kollegiális szervezeti alak. A kerületi kormányoknál alkalmazott és az ellenőrző tisztviselők működési körével bíró erdőtanácsosok, élükön a főerdőmesterrel műszaki tagjai ugyan a kormánytanácsnak (Regierungs-Collegium), hogy azonban a maguk körében is kollegialis uton intéznék az ügyeket, arról nem történik említés.

Ezeknek előrebocsátása után rátérhetek magának az erdőrendezési szolgálatnak ismertetésére, miközben az erdészeti szervezetről az előzőekben csak vázlatosan rajzolt kép a szükséghez képest még kiegészítést fog nyerni.

Az erdőrendezési munkálatok teljesítésére nézve két irányzat áll egymással szemben. Az üzemtervek készítése és megújítása ugyanis vagy az *erdőgondnok (kezelő-személyzet)* teendői közé tartozik, vagy *igazgatási (központi) közegre* van bízva. Ez utóbbi megoldásnak legradikálisabb módja az, ha külön *erdőrendezési hivatal (erdőrendezőség)* végzi az üzemrendezést és a vele rokon feladatokat.

Az erdőrendezés lényeges hatással van a gazdaságban működő erők egyensúlyára, az erdők fentartására és jövedelmére. Nem szorul tehát bizonyításra, hogy az erdőrendezőnek oly tulajdonságokkal kell birnia, melyek megnyugtatsnak az iránt, hogy fontos feladatának meg is felel. Az erdőrendezőnek az üzem teljes és beható ismeretére s a reá befolyással bíró összes általános és helyi körülményeket felölelő látkörre van szüksége, és pedig leginkább akkor, ha nem valamely már megállapodott, régóta jónak

bizonyult terv továbbfejlesztéséről, hanem első üzemrendezésről van szó. Továbbá annál nagyobb követelményeket lehet támasztani az erdőrendező képzettségére és értelmiségére nézve, minél inkább áll a berendezendő erdőgazdaság oly fokon, hogy még fejlődésre képes, mikor is a fejlődést az üzemtervnek nemcsak megátolni nem szabad, hanem *helyes* irányba terelésénél az erdőrendezőnek hathatósan közre kell működnie.

A legfejlettebb gazdasági viszonyokra vall, ha az erdő kezelésével megbízott tisztikar hivatásának annyira magaslatán áll, hogy az üzemrendezési munkák is, melyek mindennapi feladatainál nagyobb horderejűek s ezért kétségkívül nagy körültekintést igényelnek, minden esetben *megnyugvással* reá bízhatók.

Ebben az esetben egy és ugyanaz a személy a tervező és a terv végrehajtója, anélkül, hogy ezáltal a felsőbb hatóságok gátolatnának abban, hogy az üzemtervekben követett elvekre irányító befolyást gyakoroljanak. Az erdőgondnok saját tervét nagyobb kedvvel és igyekezettel hajtja végre, a legtöbb esetben tehát számítani lehet arra, hogy a tervezés és a kivitel egybehangzó és a tökéletesség egyenlő fokán áll, míg különben, ha más készíti és más hajtja végre a tervet, könnyebben előáll az az eset, hogy a foganatosítás hiányossága kompromittálja a jó üzemtervet vagy ellenkezőleg a magábanvéve helytelen tervvel szemben a kivitel részletei helyesek. Szóval megszűnik az az ellenkezés, mely a kezelő erdőtisztek és az erdőrendezők között fenn szokott állani és kölcsönös panaszokra ad okot.

Ez a rendszer, mely az üzemrendezést az erdőgondnokra bizza, a *badeni nagyhercegségben* érvényesül, ahol a 10—10 évenként visszatérő munkálatokat az erdőgondnok (főerdész) és egy a jószágigazgatóság (Domänen-direction) részéről külön erre a célra melléje rendelt u. n. taxator teljesíti, aki többnyire az erdészek (Forstassessor) vagy az idősebb erdőgyakornokok sorából vétetik. Az ügymenet maga a következő: Mindenekelőtt az erdőgondnokság a lefolyt évtized alatt előfordult területváltozásokról jegyzéket készít, az üzem eredményeit átnézetesen összeállítja és az üzemtervtől való eltéréseket indokolja. Ezt az összeállítást és magyarázó szöveget a taxator átvizsgálja és mint statisztikai adatokat a lefolyt évtizedre vonatkozó üzemnyilvántartáshoz csatolja. Az uj

üzemterv szerkesztéséhez szükséges külső felvételek befejezésével a jószágigazgatóságnak az a tagja, kinek ellenőri kerületébe az erdőgondnokság tartozik, ezen munkálatokat a helyszínen felülvizsgálja és azokat, ha megfelelőeknek találta, az új üzemterv alapjául elfogadja. Az üzemtervet kidolgozása után ugyanez a központi tisztviselő úgy a helyszínen, mint alaki tekintetben újból felülbírálja, a szükségesnek vélt módosításokat eszközli és erre az üzemtervet az erdőgondnoknak vissza küldi, hogy azt aláírása által elfogadja, vagy eltérő nézetének külön jelentésben adjon kifejezést. A mennyiben nem kincstári, hanem községi erdőről van szó, az ekként megállapított üzemtervnek a használatokra vonatkozó kivonata a községek előljáróinak vevény ellenében kézbesítettik, hogy esetleges kifogásaikat négy hét alatt megtehessék, vagy egyes intézkedésekre nézve felvilágosítást kérhessenek.

Erre a jószágigazgatóság, miután a bármely oldalról támadt vitás kérdéseket kollegialis tanácskozás útján eldöntötte, az üzemtervet jóváhagyja és végrehajtás végett az erdőgondnoknak leküldi. A jószágigazgatóság határozata ellen az érdekelt birtokosok a belügyministeriumnál élhetnek felebbezéssel.

Ez a rendszer, mely a munkák közvetlen vezetésével a kezelőtisztnak a legnagyobb befolyást biztosítja, daczára annak, hogy ekkor voltaképpen annyi az erdőrendező, a mennyi az erdőgondnok, ott mégsem okoz oly ingadozásokat, melyek az üzemre károsan hathatnának.

Ennek az okát abban vélem felismerhetni, hogy a badeni nagyhercegségben alkalmazott erdőrendezési eljárás már 50—60 év előtt is lényegére nézve teljesen megegyezett a maival. A mostani kezelő személyzet tehát szolgálatának megkezdése óta ebben a rendszerben nevelkedett és annak keretében működött. Maga az üzem pedig régóta a tökéletességnek oly nyilvánvalóan magas fokán áll, hogy az egyéni nézetekből származó ingadozások természetszerűleg csak lényegtelenek lehetnek.

Úgy látszik azonban, hogy a külföldön sincsenek meg mindenütt ezek a feltételek oly nagy mértékben, mint a badeni nagyhercegségben. Legalább erre vall az a körülmény, hogy Ausztriában és a legtöbb német államban központi közegek teljesítik az erdőrendezési munkákat, bár mindenütt nagy befolyás biztosított

a kezelőtisztnék. Az erdőrendezés vezetésével ebben az esetben az ellenőrző tisztviselő, vagy egy külön erre rendelt központi tisztviselő van megbízva. Poroszországban az erdőrendezés vezetése a hivatalfőnök feladatát képezi.

Bajorországban a kerületi kormányok erdészeti osztálya végzi úgy az erdőfelügyeleti, mint a kincstári és községi erdők kezeléséből eredő teendőket. Az üzemrendezés vezetése többnyire a legidősebb erdőtanácsos feladata.

Ausztriában, melynek erdészeti szervezete a kincstári és alapítványi erdőkre nézve leginkább hasonlít a honi szervezethez, a mennyiben a közigazgatási hatóságoktól független erdő- és jószágigazgatóságok kezelik ezen erdőket, minden igazgatóságnál egy-egy főerdőmérnök látja el az erdőrendezői teendőket. Segéd-személyzete főerdészekből, erdészekből és erdőgyakornokokból áll, a becslési munkákat azonban rendszerint főerdéshi rangban álló tisztviselők végzik.

Végül mint a harmadik rendszer képviselőjét *Szászországot* ismertem meg, a hol külön *erdőrendezési hivatal* (Forsteinrichtungs-Anstalt) áll fenn. Ennek a hivatalnak székhelye Drezda és hatásköre az egész országra kiterjed. Az általa készített munkálatokat az erdőgondnok és az a főerdőmester, kinek kerületébe az erdőgondnokság tartozik, végleges megállapítás előtt áttanulmányozza és véleményt mond róluk. Feltűnő, hogy Szászországban az üzemnyilvántartások (Wirtschaftsbuch) vezetését is az erdőrendezési hivatal végzi évről-évre kiszálló közegei által (Nachtragsbeamte).

Egészen véve tehát a külföldön is tulnyomó az a nézet, hogy az erdőrendezést nem az erdőgondnokra, hanem külön személyzetre kell bízni, legyen az akár mint „erdőrendezőség” külön hivatalban egyesítve, akár pedig csupán az igazgatóhatóság egyik tisztviselője. Nevezetesen akkor, a mikor az erdők első be rendezéséről van szó, tehát alapvető munkálatot kell végezni, határozottan több biztosítékot nyújt a jó és egységes kivitelre nézve, ha külön erdőrendezők készítik az üzemterveket, s csak ha régóta megállapodott üzemek továbbviteléről kell gondoskodni, akkor lehet ezeket a munkálatokat nagyobb megnyugvással az erdőgondnokra bízni, ha ugyan a kezelés nem ró oly nagy feladatokat reá, hogy idejét teljesen leköti. Első üzemrendezéseknél az

erdőgondnokok nagyobb része csak elméletből ismeri az erdőrendezést, abban gyakorlatlaltal nem bír, sőt idegenkedik tőle. Nagy jogosultsága van tehát annak a nézetnek, hogy ekkor egyes, külön erre a feladatra alkalmasnak talált egyének lássák el az erdőrendezői tisztt, aminek megvan az a kétségtelen előnye is, hogy a gazdasági kérdésekhez nemcsak az erdőgondnok szól hozzá, aki saját gazdaságával szemben többé-kevésbé elfogult, hanem időnkint az erdőrendező is tanulmány tárgyává teszi az üzemet és újabb eszméket juttat a felszínre.

Ezzel szemben azonban a külön erdőrendezési személyzet hátrányára is többféle aggály merül fel, elsősorban az, hogy az erdőrendező, kinek működése nagy területre terjed ki, nem ismerheti a berendezendő erdőket és gazdasági viszonyaikat oly tüzetesen és részletesen, mint az erdőgondnok, aki hosszabb időt tölt egy szűkebb kerületben, s hogy az erdőrendező többnyire hajlandósággal bír egy bizonyos általa jónak tartott gazdasági rendszer vagy eljárás általános alkalmazására, akkor is, ha eltérő gazdasági viszonyok különféle eljárást tennének szükségessé. Végül azt is szemére lobbantják az erdőrendezőknak, hogy egyes kezelési részletkérdések iránt nem bírnak a kellő érzékkel, mi által az üzem nagyjában ugyan nem szenved, de a kezelőt az üzemtervnek ebből származó apró merevségei mégis igen kellemetlen módon zavarhatják.

Nem egészen alaptalanok ezek a kifogások hazai viszonyaink között sem, sőt nálunk korántsem fűződnek kizárólag a központi erdőrendezők rendszeréhez, hanem kisebb-nagyobb mértékben általános érvényűek. Már maga erdőrendezési eljárásunk az ország igen különféle erdőgazdaságaira lényegében ugyanazokat a szabályokat alkalmazza, annál könnyebben történhetett meg, hogy az erdőrendezők az üzem rendszeressége és a szabályos állapot alatt igen eltérő viszonyok között is mindig ugyanazt értették, s hogy nagyon gyakran erőszakos uton igyekeztek áttérni a jelen állabviszonyokból az általuk szabályosnak tartott állapotra. Nemkülönben tény, hogy az erdőrendezők a reájuk rótt nagy feladat és megkívánt gyors munka miatt sokszor nem értek reá a berendezendő erdőt tüzetesen megismerni, rendelkeztek tehát oly erdőrészekkel, melyeket csak hiányosan ismertek. A kezelő aztán az ebből származó hibák

felett nem mindig térhet napirendre; részben innen erednek a tömeges üzemtervmódosítások, újrendezések és rendkívüli fahasználatok, melyek az erdőfelügyelőségeket, a közigazgatási hatóságokat és a földművelési ministeriumot folyton foglalkoztatják, az erdőbirtokosnak pedig gyakran költséget okoznak. Végül az említett harmadik kifogással szemben sem egészen tiszta erdőrendezőink lelkiismerete.

A midőn a következőkben annak a rendszernek vagyok szószólója, mely az üzemrendezést nem az erdőgondnokra, hanem külön erdőrendezőkre bizza, arra a véleményemre támaszkodom, hogy azok a hiányok, melyek evvel a rendszerrel járnak, könnyebben kerülhetők ki, mint a másik rendszeréi. Kikerülhetők pedig az erdőrendezők személyének jó megválasztása és azáltal, hogy a kezelő személyzetnek mód és alkalom nyújtatik az üzemrendezési munkálatok előzetes áttanulmányozására és véleményének szabad nyilvánítására.

Erdőrendezői állás sokszorta kevesebb töltendő be, mint kezelő erdőtishti. Könnyebb tehát néhány erdőrendezői állásra reátermett egyént találni, mint a számos erdőgondnokságot valamennyit oly kiválóbb szakférfiakkal betölteni, kikre nyugodtan rá lehetne bízni az üzemrendezést. A kezelési ágazattal szükséges kapcsolat előáll, mihelyt az erdőrendező nem szorítkozik hivatásának arra a részére, mely a „tervezésből“ áll, hanem úgy ennek, mint feladata másik részének: az ellenőrzésnek is alapját a foganatosító gazdaság folytonos megfigyelésében keresi, mely a tervezések helyességének jó biztosítója — akár megfelelő az eddigi üzem, akár nem — és az ellenőrzésnél szükséges érett ítéllethez juttat, mely az általános gazdasági állapottal arányban nem álló követelésektől, valamint a tulságos elnézéstől egyaránt megóv. Csakis így, a gyakorlati kivitellel folytonos benső érintkezésben állva marad ment az erdőrendező az egyoldaluságtól, így fog különféle viszonyokra különféle mértéket is alkalmazni, felismeri a gazdaság előbbrevitelének feltételeit és változtatásokra vonatkozó javaslataihoz szilárd alapot nyer.

Mindamellettt az ügy érdekében áll, hogy a kezelő személyzet az üzemrendezés minden lényeges phasisánál véleményét nyilváníthassa. A kezelő tiszt helyi ismereteinek és tapasztalatainak

érvényesülése végett szükséges, hogy az erdőrendezési személyzet az erdőgondnokkal folytonos érintkezésben álljon s hogy vitás kérdéseket a helyszínen döntsenek el. Hacsak az erdőrendező és a kezelőtiszt között értelmiség és szakismeret dolgában nincs — bármelyik rovására — igen nagy különbség, tehát rendes viszonyok között, akkor tanácskozásuk, egyezkedésük eredménye rendszerint a helyes, gyakorlatilag gyümölcsöző megállapodás lesz és eleje vétetik a két fél között különben előforduló számos surlódásnak.

Ugyanebből az okból kívánatos volna, hogy már az erdei munkák közül azokat, melyek a foganatosító gazdaságra közvetlen befolyással vannak, maga az erdőrendező végezné. Nevezetesen az állabok (osztagok) kihasítása és ezzel kapcsolatban az egyes állabok minőségének s a bennök szükséges gazdasági teendőknek megállapítása volna az erdőrendező feladata, míg a mérési munka és a fatömegfelvételek bátran a segédszemélyzetre bízhatók. Tényleg azonban az erdei felvételeknek említett részét sem végezheti az erdőrendező maga, hanem kénytelen ezt is legnagyobbbrészt segédeire bízni, úgy segítvén némileg a dolgon, hogy az állabkihasítással és szembecsléssel, mely feladat a gyakorlati ismeretek bizonyos fokát tételezi fel, rendszeren csak a segédszemélyzet idősebb tagjait bizza meg. Üdvös még egy lépéssel tovább menni és tekintettel arra, hogy azon gazdasági műveletekre nézve, melyek valamely osztagban szükségesek vagy lehetségesek, alapos és megbízható véleményt oly egyéntől ritkán lehet várni, aki a foganatosító gazdaságtól egész gyakorlati ideje alatt távol állt, szabálylyá kellene tenni, hogy csakis a kezelési ágnál teljesített hosszabb szolgálat után lehessen valaki u. n. becselő, nehogy többé-kevésbé csak elméleti ismeretek birtokában álljon azon feladat előtt, hogy a reája bízott terület jövő kezelésére nézve kisebb-nagyobb mértékben irányító befolyást gyakoroljon. Ez oly javaslat, mely hivatva volna arra, hogy az erdőrendezési és kezelési szolgálat között létező, de nem a közös cél érdekében álló ellentétet enyhítse.

Ámde nemcsak az erdőrendezőn áll a foganatosító gazdaság jogos igényeit elősegíteni, hanem viszont a kezelőkre is reá hárul az a köteleesség, hogy az üzemtervekkel szemben ne helyezkedjenek a negatio vagy a mellőzés álláspontjára, hanem igyekezzenek az

erdőrendező intencióit felismerni és gyűjtsenek revisióról-revisióra adatokat az üzemrendezési mű tökéletesítésére. Ez lényegesen könnyítené az erdőrendező dolgát és jóval nagyobb befolyást biztosítana az erdőgondnoknak az üzemrendezésre, mint eddig. Az erdőgondnok területének minden egyes részével tüzetesen foglalkozhatván, az üzemterv tökéletlenségeit és hibáit könnyen felismerheti. Kevesen igyekeznek azonban az észlelteket érvényesíteni. Legjobb bizonyítéka ennek az, hogy az üzemnyilvántartási jegyzőkönyv, mely ily észrevételek és javaslatok felvételére volna hivatva, többnyire üres, vagy lényegtelen apróságokat tartalmaz, s csak vajmi ritkán oly feljegyzéseket, melyek az üzemátvizsgálásoknál a jövőre vonatkozó intézkedések tökéletesítésére volnának felhasználhatók. Ebben a tekintetben talán javulás várható akkor, ha mindinkább szaporodik azon kezelőtisztek száma, akik előzetesen az erdőrendezés körében is teljesítettek szolgálatot.

*

Miután ilyképen az erdőrendezési szolgálat különféle rendszereit egymással szembe állítottam, miközben már a hazai viszonyok érintését nem kerülhettem ki, alábbiakban ezek alapján kizárólag avval a kérdéssel kívánok foglalkozni, hogy *az erdőrendezési szolgálat szervezete Magyarországon* mennyire szorul tökéletesítésre.

Az államerdészlet keblében két merőben ellentétes irányzattal találkozunk. Mig ugyanis a kincstári erdőknél az üzemrendezés és a vele kapcsolatos ügyek az erdőhatóságoktól független, sőt azokkal szemben bizonyos mértékben ellenőrzési joggal felruházott és közvetlenül a földművelésügyi ministeriumnak alárendelt külön erdőrendezőiségekre vannak bízva, addig az állami kezelésbe vett községi erdők rendezését a kezelő erdőtisztek teljesítik. Természeteszerű következménye ez annak a lényeges különbségnek, mely a kincstári és a községi erdők kezelésére nézve fennáll. A kincstári erdők kezelése kiterjed az erdőgazdaság minden ágára, tehát már a szükséges és helyes munkaosztás elve is úgy hozza magával, hogy az üzemrendezés nem a kezelőtiszteket, de az igazgató hatóságokat sem terheli, hanem külön szervvel bír: az erdőrendezőiségekkel. Az erdőtörvény életbelépte után annyi volt, s erdőgazdaságunk folytonos fejlődése következtében még most is annyi az

erdőhatóságok egyéb teendője, hogy az erdőrendezéssel őket megterhelni nem állott volna az ügy érdekében, hanem gondoskodni kellett egy oly külön intézményről, mely a foganatosító gazdaság mindennapi munkájától kevésbé érintve, az üzemrendezés feladatának szentelhesse magát.

Ellenben a községi erdők személyzetének feladata már kezdetől fogva s az 1898. évi XIX. t.-cz. 11. §-a értelmében jövőre is bizonyos korlátok közé van szorítva, s tevékenységük inkább a teljesítendő munkák kijelölésére és felügyeletére, mintsem azok közvetlen végrehajtására vonatkozik. Anyag- és pénzkezeléssel és az erdővédelem közvetlen gyakorlásával nem foglalkoznak. Ebben az esetben tehát már a szervezés alapján reájuk ruházott feladat úgy hozza magával, hogy további munkaosztás nem szükséges, hanem maga a kezelő személyzet végzi az üzemrendezést is. Sőt eddig ez a munka nyomult élőterbe és előreláthatólag a jövőben is úgy lesz az még egyideig.

A *kincstári erdőhatóságok* mostani szervezete és hatásköre, s ebből folyó nagy megterhelésük már magában véve is szükségessé teszi, hogy az erdőrendezési ügykör továbbra is különválasztva maradjon, sőt be kell ismerni azt is, hogy az erdőrendezés jogos érdekei még mai napig sem találnak mindenütt oly méltánylásra, hogy az erdőrendezőket jelenlegi bizonyos foku önállóságuktól aggodalom nélkül meglehetne fosztani és az erdőhatóságokhoz központi tisztviselőkként beosztani. Az egyéni felelősségre alapított, autokratikus színezetű szervezetünk mellett az erdőrendező mostani önállósága a szabad munkálkodás és véleménynyilvánítás oly mértékét biztosítja részére, melylyel mint beosztott tisztviselő aligha bírna. Ha az erdőrendezés iránt néhol még mindig táplált előítéletek megszűnnek, illetve azokat az erdőrendezésnek gyakorlati, életrevaló irányban való fejlesztése által sikerül legyőzni, ha az erdőhatóságok szervezése az olyannyira üdvös kollegialis alapra fektettetnék és nagy megterheltetésükre nézve is kedvező változás állana be, akkor megvolnának a feltételek ahhoz, hogy az erdőrendezők, mint az erdőhatóságok központi tisztviselői hivatásukat ugyanannyi, sőt talán a kezelési ággal való bensőbb, közvetlenebb kapocs miatt nagyobb sikerrel tölthetnék be, mint most.

Ennél tovább menni, vagyis az üzemrendezési teendőket

általában nem központi tisztviselőre, hanem az erdőgondnokokra bízni, belátható időben nem volna célszerű. A külföld példája arra tanít, hogy ez az utóbbi rendszer csak akkor válik be, ha a gazdasági viszonyok a fejlődöttség igen magas fokát érték el és azon mintegy megállapodtak, s ha az erdőrendezési eljárás is a gazdasággal együtt haladván, ugyanoly tökéletességre emelkedett és mint ilyen teljesen meghonosodott. Hazánk erdőgazdasága azonban ott is, ahol aránylag előrehaladt, még fejlődésre szorul, másutt pedig éppenséggel a fejlődés legkezdetén van. Az ország nyugati és keleti része ebben a tekintetben nagy ellentétben áll. Ott már többször kihasznált, többé-kevésbé jól jövedelmező és megközelíthető erdők, itt a csekélyértékű, nagy fapazarlással használt vagy még használatba sem vett őserdő! Magának a gazdaságnak és vele együtt természetesen az erdőrendezési eljárásnak is tehát még minden irányban nagyot kell haladnia, míg állapotával meg lehet elégedni. A külföldi üzemrendezési módszereket megismervén, azt a meggyőződést merítettem, hogy a nálunk honos eljárás inkább az ország keleti részeiben uralkodó kezdetleges viszonyokból indul ki, azokhoz alkalmazkodik, semmint a fejlettebb gazdaságok igényeihez. Már pedig az erdőgazdaság az öt irányító üzemrendezéssel oly szoros szervei összefüggésben áll, hogy egészséges állapotról csak akkor lehet szó, ha ez a két tényező arányosan fejlődik, mi mellett véleményem szerint az üzemrendezésnek kell a tökéletesbülésben előljárnia, nehogy akadálya legyen a gazdasági fejlődésnek, ami bekövetkezik, mihelyt a tényleges gazdasági viszonyok az üzemrendezésnél irányadó elveket minduntalan megcáfolják.

Amíg ilyenek a viszonyok, addig az erdőrendezést az igazgathatóságok körétől elvonni nem szabad, mivel függetlenné kell tenni azon igen eltérő nézetektől, melyeket az erdőgondnokok a fejlődés szükségére és irányára nézve táplálhatnak.

Egy további érvet, mely a kincstári erdőrendezőiségek jelen szervezetének fentartása mellett szól, abban a körülményben vélek felismerhetni, hogy az erdőrendezők mostani ellenőrzési munkaköre őket a használati és felújítási üzemnek tisztán szakszerűség és erdőfentartás szempontjából való felülbíráására utalja. Ennek annál nagyobb jelentősége van a kincstári erdőknél, mivel a többi ellen-

őrző tisztviselőket a mostani szervezés mellett az anyagkezelés ellenőrzése és a fogalmazási munka annyira elfoglalja, hogy a helyszini felülbírálásnál az említett magasabb szempontok többnyire háttérbe szorulnak és nevezetesen a felújítások tüzetes ellenőrzésére ritkán jut idejük. Külföldön pedig éppen ez képezi az ellenőrködő tisztviselők főteendőjét. Az első üzemrendezések befejeztével, az erdőrendezői tevékenység sulypontja mindinkább a folyó üzemnek ily értelmű helyszini megfigyelésére és ellenőrzésére esik, úgy, hogy ebben a tekintetben az erdőrendezők hatásköre hasonlít legjobban a külföldi ellenőrködő tisztviselők munkaköréhez. Kíváncsinos, hogy minden erdőhatóság kerületében legalább egy tisztviselő legyen, aki egyéb tekintetektől menten az üzemet a használatok czélszerűségére és a felújítások sikerességére nézve ítéli meg.

Ezek szerint a kincstári erdőrendezőiségek jelen szervezetén és ügykörén változtatni egyelőre — amig erdészeti szervezetünk a maga egészében nem kerül revisió alá — nem szükséges, s csak az üzemrendezési művek készítésénél követett ügymenetre nézve tartanék egy kiegészítő módosítást kívánatosnak. Kifejtettem annak szükségességét, hogy a kezelő erdőtiszt, de az ellenőrködő közeg és a hivatalfőnök is ismerjék az erdőrendezési munkálatokat, hogy véleményt mondhassanak róluk, mielőtt elfogadás végett felsőbb helyre terjesztnének. A jelenleg érvényben levő szabályzatok erre módot is nyújtanak, a mennyiben az üzemrendezési műveknek bizottsági tárgyalását rendelik el. Nevezetesen az 1883. évi 6016. számú ministeri rendelet szép szavakkal méltatja a kezelő erdőtisztek közreműködésének fontosságát. Ezen rendelet szerint a tervezeteket tárgyaló bizottság áll: az erdőhatóság főnökéből, mint elnökből, az erdőrendezőből, mint előadóból, a hivatal második főtisztjéből és az érdekelt valamint a szomszédos erdőgondnokságok kezelőiből, végül az erdőrendezőségénél szolgáló többi tisztviselőből, ez utóbbiak azonban szavazati joggal nem bírnak.

Ámde ezek a tárgyalások annyiban mégsem felelnek meg céljuknak, hogy helyszini szemlékkel nem kapcsolatosak s hogy az erdőrendezőkön kívül a bizottság összeülése előtt egy szavazatijoggal bíró bizottsági tagnak sincsen alkalma a tárgyalás alá veendő javaslatot vagy tervezetet tüzetesen megismerni, hanem a szavazó tagok ítéletüket egyedül az előadó erdőrendező szavaira alapít-

hatják, aki a dolog természetéből folyólag az üzemterv intézkedéseit csak nagy vonásokban ismertetheti. A munkálatba magába így ritkán jut ideje az erdőgondnoknak bepillantani, s ugyan-csak talpraesett szakember legyen, aki üzemrendezéssel rendszerint nem foglalkozva, az erdőrendező által előadottakhoz azonnal érdemileg hozzá tud szólni. A tárgyalási jegyzőkönyvek tanúsága szerint az erdőrendezők javaslatai rendszerint megjegyzés nélkül tudomásul vétetnek, vagy csak igen általános természetű észrevételek merülnek fel. A hozamszabályozás részleteire, a felújítási eljárásra, a fanemek megválasztására, az előhasználatokra nagyon ritkán került a szó oly mértékben, amint azt szükségesnek tartom, ha hosszabb időre érvényes tervet kell megállapítani. Meg is esett ennek következtében elég gyakran, hogy az üzemtervek röviddel jóváhagyásuk után már gyökeres átdolgozásra szorultak oly hiányok miatt, melyeket az erdőrendező nem, a kezelőség azonban valószínűleg észrevehetett volna, ha a munkálatokat annak idején részletesen áttanulmányozza. Az üzemtervek, ha időközben is folytonos módosításra szorulnak, nagyon veszítenek értékükben a kezelő személyzet előtt!

Az értékesítési, szállítási és több más viszonyokról, melyek az üzemrendezésre általánosságban és részleteire nézve is befolyással vannak, a kezelő személyzet mondhat ítéletet és ismeri a maga szándékát azok fejlesztésére nézve, amennyiben tehát az üzemterv intézkedései ebben a tekintetben nem egészen megfelelők lennének, a kezelési ágazaton áll, hogy szót emeljen. Az előforduló nehézségeknek tehát jórésztben elejét lehetne venni, ha a kezelő személyzetnek kötelességévé tétetnék az üzemrendezési tervezetek áttanulmányozása. Ebből a célból szükséges, *hogy az üzemrendezési munkálatok, mielőtt bizottsági tárgyalás alá vétetnének, először az erdőgondnokságnak, azután pedig legalább is a legközvetlenebbül érdekelt ellenőrködő központi tisztviselőnek tüzetes átnézés végett 1—2 heti időtartamra kiadatnának, hogy továbbá a bizottságba ez az ellenőrködő közeg felvéttessék akkor is, ha nem az erdőhatóság második főtisztviselője, melyre az említett rendelet kiterjed, hogy végül a bizottsági tárgyalás ne a központban, hanem az erdőgondnokság székhelyén tartassék, ami által megkönnyítenék az, hogy a felmerülő vitás kérdések nem a zöld asztalnál, hanem a kérdéses*

állabok közvetlen megtekintése közben döntetnének el, amire szintén nagy szükségünk van. A felmerült nézetek és határozatok röviden leírva és indokolva jegyzőkönyvbe foglaltatnának és mint eddig a ministeriumhoz intézett jelentés mellékletét képeznék.

Az állami kezelésbe vett *községi erdőket*, ha az állami kezelésbe vétel előtti időből nem volt már vállalkozó útján készült üzemtervük, az erdőgondnokok rendezték be s így volt ez a többi községi és egyéb testületi erdőbirtoknál is, amennyiben üzemterveik nagyobbára vállalkozó-erdőrendezők vagy az illető járási erdőgondnokok művei. (Kivételt képez a beszterczei m. k. erdőigazgatóság, melynél az erdőrendezői teendőkre külön központi tisztviselő van alkalmazva.) Az így készült üzemtervek azután minden *további felülbírálás nélkül* erdőfelügyeleti jóváhagyás végett a közigazgatási hatósághoz nyújtattak be. Megfelelően a szerzők nagy számának az eredmény is különféle. Jó művek mellett nagyon sok gyarló munka is került erdőfelügyeleti elbírálás alá és ennek tulajdonítandó, hogy az erdőfelügyelőségek, illetve közigazgatási erdészeti bizottságok és a földmivelésügyi ministerium számos üzemtervet utasított vissza. Mivel azonban ez az erdőbirtokosnak könnyen anyagi kárt okoz, az erdőfelügyeleti hatóságok lehetőleg kerültek a teljes visszautasítást, hanem igyekeztek a jóváhagyási záradékban az üzemterv hiányait pótolni, úgy, hogy néha előállt az az eset, hogy ez a záradék felér egy új üzemtervvel. Az e téren észlelhető hiányok kétségtől onnan erednek, hogy az üzemtervek készítői az erdőrendezés terén több esetben gyakorlatlaltal nem bírtak és nem is volt senki sem, aki működésüket még munkaközben irányította volna.

Nagyon figyelemreméltónak tartom azt a körülményt, hogy az erdőbirtokosoknak nálunk általában kevés befolyásuk volt az üzemtervek intézkedéseire, illetőleg ritkán bírtak tiszta tudatával annak, hogy az üzemtervek megállapodásai, háztartásukat mennyiben érinti. Különösen ott tűnik ez ki, ahol a hiányos fakészlet kiegészítéséről, tehát tökeemelésről van szó (a forda felemelése által stb.). Nem ritka eset, hogy a birtokosok ilyen esetben, alig hogy az üzemterv jóváhagyást nyert, sőt néha még ezt s megelőzőleg már az üzemterv megváltoztatásáért folyamodtak. Bár volt urbéreseink és a községek mint erdőbirtokosok nagyon

gyakran rászolgnak a gyámkodásra, mégis igényt tarthatnak arra, hogy az erdőfelügyeleti szempontok által szabott határokon belül az ő akarata is nyilvánuljon az üzemtervben, illetve, hogy az erdőtiszt az általa javasolt rendszabályokra nézve őket felvilágosítsa és meggyőzni igyekezzék. Sokat lehet ezen az uton az erdészeti ügynek egyáltalában használni!

A községi stb. erdők rendezése körül felmerült ezen hiányokon — a mennyire a szervezésben és az eddigi eljárásban rejlenek — nagy mértékben segítettek a községi erdők államosításáról szóló törvény végrehajtása céljából kiadott rendeletek. Az üzemrendezési munkákat ugyan ezentul is az erdőgondnokok fogják végezni, de egyfelől részletes utasítás szabályozza azt az eljárást, mely az erdőbirtokosnak alkalmat nyújt akarata nyilvánítására,*) másfelől értesülésem szerint tervben van egy oly rendelkezés is, mely szerint az erdőgondnokság az üzemrendezési munkálatokat, mint egyszerű tervezeteket, a birtokossal való megismertetés után felülvizsgálás végett az erdőhivatalhoz terjeszti fel, mely remélhetőleg abban a helyzetben lesz, hogy a mű minőségéről rendszerint nemcsak egyszerű átnézés, hanem helyszíni felülbírálat útján is meggyőződést szerezzen. Az erdőhivatal a birtokos és az erdőgondnokság között netán felmerült nézeteltérést lehetőleg eloszlatja és ha a munkálatot a maga részéről is megfelelőnek találja, azt, miután az erdőgondnokság véglegesen kidolgozta, a törvényszerű jóváhagyás alá bocsátja. Ha ellenben az erdőhivatal az általa szükségesnek vélt módosításokra nézve akár az erdőgondnoksággal, akár az erdőbirtokossal megegyezésre jutni nem bír, akkor a munkálat házi példányon végérvényes döntés végett a földmívelési minisztériumhoz kerülne csak miután innen leérkezett, jutna a közigazgatási hatóságokhoz.

A tervezett újabb eljárás szerint nem tisztán a számos erdőgondnok műve lesz az üzemterv, hanem érvényesülhet benne az erdőhivatalok vezetőinek véleménye is. Meg lesz tehát az az irányító közeg, melyben eddig hiányt szenvedtünk és az erdőfelügyeleti hatóságok elé előreláthatólag magasabb színvonalon álló

*) L. az 1900. évi 10701. sz. a. kiadott földm. min. rendeletet. Erd. Rend. Tára 1900. 9. o.

és kevesebb kételynek helyt adó üzemrendezési művek kerülnek, ami az ő ügymenetük gyorsítására is kétségek kívül jó hatással lesz.

Ezzel befejeztem azt, amit az erdőrendezéssel megbízott hivatalok vagy közegek szervezetéről illetve szolgálati viszonyáról előadni szükségesnek tartottam és kiegészítésképpen rátérek még néhány szóval az *üzemrendezésnek erdőfelügyeleti részére is.*

A kincstári erdők üzemterveit kivéve, melyek, mielőtt az erdőfelügyeleti hatóságokhoz benyújtattak volna, a földművelési ministeriumban u. n. kezelési szempontból való és esetleg helyszini szemlékkel is egybekötött előzetes felülvizsgálás tárgyát képezték, eddig valamennyi egyéb erdőbirtok üzemrendezési munkálatainak tüzetes és helyszini felülvizsgálására egyedül az erdőfelügyelőségek voltak hivatva s ennél fogva kielégítő helyi ismeretek alapján *csakis az erdőfelügyelőségek bírálhatták el valójában érdemlegesen az üzemrendezési műveket.* A zöld asztalnál, a ministeriumban, hacsak szembeszökő durva hibák nem terhelik a munkálatokat, bizonyos foku bátorság kell ahhoz, hogy kétesnek látszó üzemrendezési intézkedések ilyen vagy olyan értelemben eldöntessenek. Ez a körülmény, úgy vélem, eléggé indokolja azt a nézetemet, hogy az erdőfelügyelőségi személyzettől, hogy hivatásának teljesen megfeleljen és azon hátrányok, melyek máskülönben úgy az erdőfelügyeleti szolgálatra, mint az erdőbirtokosra egyaránt hárulhatnak, elkerültessenek, joggal meg lehet kívánni, hogy mindazon tulajdonságokkal birjon, melyeket fennebb az üzemrendezéssel megbízott erdőtiszttektől megkívánandóknak jeleztem, vagyis, hogy széleskörű általános erdőgazdasági ismeret és érett ítélőképesség mellett *különösen az üzemrendezési teendőkben birjanak nemcsak elméleti, hanem gyakorlati képzettséggel is.*

Az üzemrendezési műveknek elbírálása körül követett eljárás a külföldön előnyösen kitűnik egyszerűsége és gyorsasága által. Ennek egyik okát abban látom, hogy Németországban az államnak erdészeti teendői nem oszlanak meg három, egymástól független tisztikar között, mint hazánkban (erdőfelügyelőség, kincstári erdészeti és állami kezelésbe vett községi erdők) hanem *egy* szervezet végzi az állam összes erdőgazdasági feladatait. A kincstári erdők üzemrendezési munkálatainál tehát nincs kezelési és erdőfelügyeleti szempontból való jóváhagyás különválasztva. Ez természet-

szerűen igen lényegesen egyszerűsíti az ügymenetet és az ottani erdőgazdák nézete szerint annál kevésbé jár hátránnyal, mivel rendezett államháztartásban aligha van szükség arra, hogy az állami erdők kezelése külön ellenőrzés alatt álljon.

A másik körülmény, mely arra vezet, hogy az erdőfelügyeleti szolgálat üzemrendezési része a külföldön gyorsabb ütemben halad, abban keresendő, hogy az ottani erdőtörvények nagy hatáskört biztosítanak az alsófoku erdőfelügyeleti hatóságoknak (erdőgondnokságoknak és kerületi kormányoknak). A törvények az erdőnek egy bizonyos nagyságán alul, mely pl. Bajorországban 20 ha.-ral van megállapítva, nem kívánnak üzemtervet, bárki is legyen az erdőbirtokos és az üzemtervek jóváhagyása és az üzemtervtől való eltérések engedélyezése egyáltalában vagy bizonyos megszorításokkal a kerületi kormányok hatáskörébe esik.

Nyilvánvaló, hogy ezen kérdések megbirálásánál nem tisztán az erdőgazdasági, hanem a közigazgatási állapot is döntő szerepet játszik. Talán nem tévedek, a midőn azt hiszem, hogy a magyar erdőtörvény azt a rendelkezését, hogy egy facsoporttal felérő erdőről is megkívánja az üzemtervet, ha a 17. §. hatálya alá esik, és az üzemtervtől való legkisebb eltérést is külön engedélytől teszi függővé, akkori erdőgazdasági viszonyaink ziláltsága tette szükségessé, míg ellenben annak az okát, hogy az üzemtervek és üzemátvizsgálások jóváhagyása minden megkülönböztetés nélkül a földmívelési ministerium hatáskörébe utaltatott és ugyancsak ez a hatóság dönt az üzemtervtől való legjelentéktelenebb eltérésben is, nem annyira az erdőgazdasági, mint inkább a közigazgatási szervezet hiányaiban keresem.

Tény, hogy van O'10 kat. hold erdőről készült rendszeres gazdasági üzemterv, s hogy akadt erdőbirtokos aki 1, mond egy darab fának kutágas czéljára való döntéseért a ministerium határozatát provokálta. Még nem régiben fennállott erdőgazdasági állapotunkat igen rossz színben tünteti fel az a körülmény, hogy az erdőtörvény megalkotásánál a törvényhozás az erdőpusztításnak gátat emelendő, az említett messzemenő szigorú eljárást elkerülhetlennek találta, nyilván oly mérlegelés alapján, hogy az országra nézve az ebből származó haszon nagyobb, mint az a kár, mely sok esetben a jóváhagyási, illetve engedélyezési

eljárás körülményességéből és hosszadalmasságából az erdőbirtokosra kétségkívül hárul és azok előtt az ezirányu erdőrendészeti intézkedéseket kevésbé népszerűvé teszi. Úgy hiszem, hogy mihelyt erdőgazdaságunk konszolidációja egy bizonyos fokot elért, nem különben pedig közigazgatásunk is előnyös átalakuláson ment át, akkor előállott lesz az az időpont, amidőn nálunk is az erdőfelügyeleti érdekek csorbitása nélkül és az erdőbirtokosok nagy megkönnyítésére az üzemtervek hatósági felülvizsgálását egyszerűbb alapokra lehet majdan fektetni. Az elaprózott, igen törpe erdők üzemterveinek mellőzésére erdőtörvényünk 19. §-a már most is módot nyújt, melylyel azonban ritkán élnek a birtokosok.

Végül azon körülmények között, melyek az üzemrendezéssel kapcsolatos közigazgatási teendők gyors lebonyolítását Németországban elősegítik, fel kell említenem az üzemrendezési munkálatok czélszerű alaki berendezését, mely mellőzvéen minden fölöslegesen, gyors átnézetet nyújt a fenforgó viszonyokról.

Egyesületi közlemények.

Az Országos Erdészeti Egyesület felterjesztése a m. k. földmívelésügyi minister urhoz az erdészeti államvizsgái oklevél szövegének módosítása, illetőleg az erdőmérnöki cím tárgyában.

Nagyméltóságú Minister Ur! Az Országos Erdészeti Egyesület a mult év folyamán, a midőn a műszaki minősítés kérdése a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet részéről napirendre tűzetett, a magyar erdőtisztikar érdekeinek képviseletében csatlakozott e megindult mozgalomhoz, melynek eredményeként a két egyesület közös küldöttsége nyújtotta át Nagyméltóságodnak «A műszaki czimek és a műszaki gyakorlat rendtartása» című törvénytervezetet.

A főiskolai képzettségű magyar erdőtisztikar műszaki minősítése és az erdészeti tudomány és gyakorlat kiválóan technikai természete sokkal ismeretesebbek Nagyméltóságod előtt, semhogy a többi műszaki karhoz való csatlakozásunkat, velük való együtt-haladásunkat bővebben indokolnunk kellene.

Ezért csak röviden hivatkozunk az erdőtörvény végrehajtásából kifolyólag eddig végzett és a jövőben meg-megújuló üzemrendezési és átvizsgálási munkálatokra, a melyek elsősorban műszaki